

Jarmo Saarti

Informaatiotutkimus-lehti 25 vuotta:

Kirjastotiedettä, informatiikkaa ja informaatiotutkimusta – tieteellinen lehti tieteenalan identiteetin rakentajana professori Marjatta Okon päätoimittajakaudella

Jarmo Saarti: Kirjastotiedettä, informatiikkaa ja informaatiotutkimusta – tieteellinen lehti tieteenalan identiteetin rakentajana professori Marjatta Okon päätoimittajakaudella [Library science, informatics and information studies – scientific journal as an identity builder of a discipline under the editorship of professor Marjatta Okko] Informaatiotutkimus 26(2), pp 48-53.

This paper offers a review of the editorials during the first thirteen years (1981-1994) of Kirjastotiede ja informatiikka, predecessor of the journal, Informaatiotutkimus, under the editorship of professor Marjatta Okko. During this time continuous Finnish publication of information studies was established. This era also meant the building of the discipline's identity in Finland under the growing pressures of renewing higher education policies, globalization, information technology and commercialization of information services. This meant a clear shift from a library-based science towards a more wide perception of the information studies.

Address: Jarmo Saarti, Kuopio University Library, P.O.Box 1627, FI-70211 Kuopio, Finland. E-mail: jarmo.saarti@uku.fi

Johdanto

Luon tässä artikkelissa katsauksen Kirjastotiede ja informatiikka -lehden ensimmäiseen kolmeentoista vuoteen, professori Marjatta Okon päätoimittajuuden aikaan vuosina 1981–1994, lähinnä hänen pääkirjoitustensa kautta. Esitys perustuu ITY ry:n Informaatiotutkimus-lehden 25-vuotisen taipaleen merkeissä pidetyssä seminaarissa syksyllä 2006 pitämäni alustukseen.

Ajanjakso oli monella tapaa merkittävä tieteenalamme ja sen tieteellisen lehden kannalta. Se näkyy myös Okon pääkirjoituksissa, joissa tulevat esille tieteenalaa muokanneet alan sisäiset ja ulkoiset paineet. Okko muovasi pääkirjoituksiinsa ja lehden käytännön toimitustyössä niitä periaatteita, jotka tekivät lehdestä sellaisen kuin se pitkälti vielä tänäänkin on. Tieteenalan oppituoli perustettiin Tampereelle 1.9.1971. Lehti syntyi, kun Informaatiotutkimuksen yhdistys sai apurahan lehden perustamiseksi kymmenen vuotta myöhemmin

Uuden tieteenalan vakiintuminen

Lehden tavoitteena oli alusta asti synnyttää julkaisualusta alan suomenkielisen tutkimuksen tekemiselle ja julkaisemiselle. Kun tieteenala virallisesti syntyi, oli suomenkielellä tarjolla varsin vähän alan kotimaista tutkimusta. Tieteenalan vakiintumisen kannalta olennainen väline, alan oppituoli (professuuri), oli saatu ja tieteenalan tuli tehdä uutta alan tutkimusta sekä kotimaisilla että ulkomaisilla foorumeilla.

Koska tuolloisen oppituolin perustamiselle oli synnä myös käytännöllinen tavoite: kirjastonhoitajan ammattitutkinnon kohottaminen akateemiseksi tutkinnoksi, Okko näki tutkimuksen synnyttämisen erittäin tärkeäksi, jotta alaa ei nähtäisi pelkkänä akateemisena käenpoikasena. Samoin Okko (1981a, 1-2) näki myös tieteellisen seuran perustamisen merkittäväksi symboliksi tieteenalalle, koska se

näyttäytyi tai ainakin sen haluttiin näyttäytyvän, puhtaana tutkimuksen alueena, jolla ei ollut ammatillisen koulutuksen intressejä: ”... Siksi Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistyksen perustaminen laitoksesta riippumattomaksi tutkijain yhteenliittymäksi merkitsee myös laitoksen toimialan tieteellistä tunnustamista.”

Uuden tieteenalan vakiintumisella oli siis alusta alkaen kaksi tavoitetta. Ensinnäkin vahvistaa profession eli kirjastonhoitajuuden asemaa akateemistamalla siihen liittyvä opetus. Tämä liittyi tuon ajan kehitykseen, jossa yhä useampi ammattiala haki itselleen uutta asemaa yliopistopetuksen kautta. Tietoyhteiskuntakehitys vaikutti Suomessakin siihen, että asiantuntijuus ja asiantuntijuuden vaatimus eri aloilla alkoivat kehittyä. Koska Suomessa ei vielä tuolloin ollut toimivaa ammattikorkeakoululaitosta, ammattialojen akateeminen kehitys nähtiin tapahtuvaksi vain yliopiston kautta. Toisena tavoitteena oli tieteellisen oppiaineen ja tutkimuksen kehittäminen. Nämä kaksi sitoutuivat alkuvaiheessa voimakkaasti toisiinsa, mutta ne myös kyseenalaistettiin pian.

Kirjastotieteen kuolema ja informatiikan synnyttämä informaatiotutkimus

Alan identiteetti rakentui alussa selkeästi kirjastotieteen kautta. Se oli toisaalta profession kannalta tärkeä: valtio tilasi opetusta, jotta kirjastot saisivat akateemisesti koulutettuja, päteviä työntekijöitä. Toisaalta informaatiopalveluissa oli vielä tuolloin kirjoilla merkittävä monopoliasema, joka tänään tieto- ja viestintätekniikan kehityksen myötä on murtunut. Samalla nousi tärkeäksi määritellä tieteenalan identiteetti, joka oli rakentunut osaltaan kirjastolaitokseen ja fyysisiin esineisiin: painettuihin dokumentteihin ja seiniin, joiden sisällä noita dokumentteja säilytettiin ja järjestettiin käyttöä varten. Uusi tieto- ja viestintätekniikka ja nk. tietoyhteiskuntakehitys mursi tämän rakenteen lopullisesti 1990-luvulla. Okko (1981b, 6) itse määritteli vielä vuonna 1981 jaon kirjastotieteen ja informatiikan välillä seuraavasti:

”Kirjastotiede on kirjastotoimintaa – tämän sanan laajimmassa merkityksessä – tutkiva ja edistävä tieteenala. Se liittyy läheisesti tiedonvälityksen tutkimukseen, erityisesti informatiikkaan. Tätä olen luonnehtinut tiedon-

kasvun tieteeneksi (Okko 1974), mitä täsmennän tässä vaiheessa niin, että informatiikka keskittyy tiedon käyttöönsaannin ongelmiin.”

Samassa lehdessä Järvelin ja Vakkari (1981) aloittivat keskustelun, jossa kirjastotiedettä alettiin kuopata ja informaatiosta, sen tuotannosta, välityksestä ja välittymisestä sekä informaation käytöstä ja hankinnasta tuli heidän mukaansa tieteenalan ydin. Alkoi taival kohti informaatiotutkimusta.

Keskustelu jatkoj koko 1980-luvun ajan. Okko näytti pitävän loppuun asti kirjastotieteen puolta. Hänen perustelunaan oli se, että kirjastolaitos instituutioon (ideana) oli itseisarvoista ja siten tarvitsi omaa tieteellistä käytäntöä sekä profession kannalta että myös instituutioon kehittymisen kanalta. Okon (1988a, 71–72) tulkinnan mukaan Järvelin ja Vakkari näkivät kirjaston laitoksena, jonka tutkimus ja kehittäminen on pikemminkin johtamisen ja suunnittelutieteellisen tutkimuksen kohteena, eikä se heidän mukaansa niin ollen riitä opinalan kohteeksi:

”Järvelin ja Vakkari suhtautuvat torjuvasti ”laitostieteeseen” perusajatuksenaan se, että kirjasto- ja informaatiopalvelulaitoksen tutkimus ei yksinään riitä viemään kirjastotiedettä ja informatiikkaa eteenpäin tieteenä. Niin varmaan onkin: Ei yksinään! Sen sijaan he katsovat, että mm. suunnittelutieteellisellä otteella on hyvinkin sijaa juuri kirjasto- ja informaatiopalvelulaitosten tutkimuksessa. Savolainen puolestaan torjuu varsin jyrkästi kirjastotieteen ja informatiikan tulkitsemisen suunnittelutieteeneksi. Käsitän tämän johtuvan siitä, että hänen tieteellinen mielenkiintonsa suuntautuu siihen instituutioon, jonka ihmiset ovat luoneet dokumenttien tuottamisen ja käyttämisen alueelle. Se, että ihmiset laativat organisaatioita – laitoksia – instituutioiden ylläpitämiseksi johtaa toisenlaiseen toimintaan ja toisenlaiseen tutkimukseen. Tutkimuskohteina instituutiot ja laitokset ovat erilaisia asioita.”

Tieteenalan sisäinen keskustelu ja yleinen kansainvälinen poliittinen muutos johtivat vuoden 1990-alussa siihen, että kirjastotiedettä alettiin hävittää ainakin tieteenalan nimestä. Ensin Tampereen Kirjastotieteen ja informatiikan laitoksen englanninkielinen nimi virallistettiin elokuussa 1991 muotoon *Department of information studies*. Vastaavanlainen kehitys oli ollut käynnissä anglosaksisessa maailmassa. Okon mukaan kirjastoon viittaavien nimien poistaminen yliopistojen laitosten nimestä oli osa

hengissä pysymisen strategiaa.

Merkittävin muutos oli se, että länsimaissa yliopistot alettiin nähdä entistä enemmän valtion välineenä kasvattaa taloudellista kasvua ja kehittää elinkeinoelämää. Samalla yliopistojen rahoitus muuttui siten, että perusbudjetti jäädytettiin (Suomessa osin taloudellisen laman seurauksena 1990-luvun alussa) ja tutkimuksen rahoituksen ohjaus siirrettiin ”akateemisesta vapaudesta” nk. kilpailutuksen kautta tukemaan valtion tutkimuksen strategisia linjauksia. Kirjastot eivät olleet tutkimusrahoituksellisesti hyvä kohde, informaation tutkiminen puolestaan oli. Erityisesti Britanniassa seurauksena oli se, että akateemisissa mielessä toimivia tiedeyhteisöjä alettiin lakkauttaa, jos ne eivät tukeneet tätä taloudellisen kehityksen tukemisen linjaa. Okko kuvaa asiaa seuraavasti (1991a, 105–106):

”Britanniassa rouva Thatcherin taloudellisen tarkoituksenmukaisuuden viikate leikkasi yliopistojen budjetteja ankarasti ja siinä leikissä muut kuin ammoin etabloituneet yliopistolliset oppiaineet joutuivat vaaravyöhykkeeseen. Hyökkäys on parasta puolustusta eli oli viisasta antaa oppiaineelle hyvissä ajoissa nimi, joka riittävän yleisellä tasolla ilmaisee, että mikään muu oppiaine ei kannan kokonaisvastuuta tämän alan tutkimuksesta ja opetuksesta: *Information studies*. Uudella nimellä viestittiin myös siitä, että tutkimuksen toimintasäde ulottuu kirjastolaitoksen ulkopuolelle.”

Myös Suomessa tämän kehityksen myötä 1990-luvulla alan laitokset siirtyivät pikkuhiljaa käyttämään nimenään informaatiotutkimusta. Informatiikka käsitteenä integroitui enemmän tietojenkäsittelytieteeseen ja syntyviin uusiin informatiikan sovellusaloihin, joissa tietojenkäsittelyn menetelmin pystyttiin analysoimaan ja tulkitsemaan esimerkiksi bio- ja luonnontieteiden kohteena olevaa informaatiota. Informaatiotutkimus-nimen valinnan voi näin jälkikäteen nähdä päätöksenä pitää ala myös osana ihmistieteitä sen sijaan, että se olisi kokonaan integroitunut tietojenkäsittelytieteeseen. Tätä näkökulmaa tuki Okolla (1990a) kiinnostus monitieteisyyteen, erityisesti yhteistyöhön viestinnän, tiedotuksen ja arkistotoiminnan tutkijoiden kesken.

Tietoyhteiskunta ja informaatiotutkimus

Okon päätoimittajuuden aika sattui myös merkittävän yhteiskunnallisen murroksen aikaan: Suomesta alkoi kehittyä moderni eurooppalainen tietoyhteiskunta, joka alkoi integroitua uudella tavalla länsimaihin ja siten myös globaalin talouden ja politiikan toiminnan ehtoihin. Tämä näkyi myös alan professiossa: kirjasto ei enää ollutkaan ainoa paikka, johon laitosten kouluttamat maisterit työllistyivät (Okko 1987). Julkishallinnon merkitys ainoana työllistäjänä murtui myös osana yhteiskunnallista kehitystä: yksityistäminen ja yksityiset palvelut alkoivat ottaa merkittävää osaa niistä tehtävistä, joista julkishallinnon toimijat olivat vastanneet Suomessa. Okko (1992) oli esittänyt jo 1980-luvulla tällä hetkellä ajankohtaisten suurten kuntien muodostamista, koska hänen mukaansa vain niin voitaisiin turvata tarpeeksi korkeatasoiset ja tasa-arvoiset palvelut kaikille kansalaisille.

Tieto- ja viestintäteknologian kehitys synnytti myös aivan uudenlaisia työmahdollisuuksia kaikilla yhteiskunnan toimialoilla. Koko ihmisen elämysympäristö alkoi muuttua. Okko (1988b, 97–98) käytti tässä käsitteparia informaatioympäristö tai tiedollinen ympäristö:

”Tieto- ja tietoliikenneteknisen kehityksen ansiosta tiedollinen ympäristömme muuttuu jatkuvasti muuttaen niin tieteenharjoitusta, elinkeinoelämän toimintatapoja ja hallintoa kuin arkielämää. Arkielämän tiedollistumiseen taas liittyy väistämättä kulttuurisia muutoksia.”

Uusi teknologia asetti oppialalle haasteita, joista osa johtui perinteisestä sitoutumisesta painetun tekstin ja sen jakelussa käytettyihin sosiaalisiin ja teknologisiin rakenteisiin; ja osa siitä, kuinka nämä entiset mallit tulisi soveltaa uuteen, kasvamassa olevaan digitaaliseen toimintaympäristöön. Kirjan kuolemaa alettiin pelätä 1990-luvun alussa (Okko 1990b). Merkittävä muutos tapahtui 1990-luvun puolessa välissä, kun Internet alkoi arkipäiväistyä. Informaation käsittelyyn ja hallintaan liittyvät taidot alettiin nähdä perustaitoina, tiedonhausta tuli kansalaistaito tietoyhteiskunnan kansalaisille. Tämä mursi lopullisesti asiantuntijavallan myös kirjasto- ja informaatioalalla (Okko 1994a).

Tekijä vaihtuu – työ ei lopu

Okolla (1981c) oli toiveena luoda lehdestä keskustelufoorumi käytännön ja tutkimuksen välille. Koko toimittajakautensa hän halusi laajentaa kirjoittajakuntaa käytännön työssä toimiviin alan ammattilaisiin. Tällöin ajatus professionaaleista, jotka siirtävät akateemisen osaamisensa ja siihen liittyvän tutkimustoiminnan taidot käytännön palvelukseen, olisi toteutunut parhaalla mahdollisella tavalla. Lehden ei ollut siis tarkoitus olla pelkästään alan tutkimuksen julkaisukenttä, vaan myös alaan liittyvien ajankohtaisten asioiden keskustelun virittäjä ja paikka, jossa tuota keskustelua käytäisiin. Tässä tarkoituksessa lehdellä ja koko tieteenalalla on edelleen haasteita: miten luoda akateeminen keskustelu, joka koskettaa myös käytännön työssä toimivia alan akateemisia osaajia. Käytännön työtä tekevillä on oma vastuunsa viedä akateemiset välineet käytännön työhön ja dokumentoida se julkaisuiksi.

Okko (1985) pohti itsekin tätä käytännön ja teorian välistä kuilua ja esitti erääksi syyksi turhan teoretisoinnin ja käytännöstä irtaantumisen:

”...Onko alamme professionaalistuminen vienyt hakoteille siinä mielessä, että kaikkine, ehkä erinomaisine järjestelminemme olemme riistäneet käyttäjältä hänen subjektiivensa ja siten rakentaneet näkymättömän muurin hänen ja hänen tarvitsemansa tiedon välille? Olemmeko kehittäneet professionaalien arvomaailman, joka on vääristynyt itseriittoisuudeksi niin, että näemme käyttäjän vain kehittämienne palvelujen objektina?”

Pienen tieteenalan lehden päätoimittajilla on alituinen huoli kirjoittajakunnan riittävydestä. Tieteen kansainvälistymisen paine aiheutti jo Okon päätoimittajuuden aikana sen, että alamme suomalaiset huippututkijat siirtyivät entistä enemmän julkaisemaan kansainvälisillä foorumeilla. Okko näki tieteenalamme kuitenkin myös kansallisena tieteenä ja sen vuoksi hänestä oli tärkeää, että myös huippututkijamme julkaisisivat suomeksi. Koska kentältä ja asemansa vakiinnuttaneilta tutkijoilta ei tullut riittävästi julkaistavaa aineista, alkoi lehden toimenkuvaan tulla entistä vahvemmaksi mukaan uuden tutkijapolven kasvattaminen: parhaat opinnäytetöiden tekijät otettiin mukaan artikkeleiden kirjoittajiksi ja lehden pedagoginen merkitys kasvoi. Siitä tuli tieteellisen kirjoittamisen

ja julkaisemisen ensimmäisten askeleiden oppimisen paikka (Okko 1991b, 1-2):

”Juuri tällaisen kirjoittajakunnan koostumusta [so. graduntekijöitä, tutkijoita ja erilaisten kirjastojen ihmisiä] lehti tarvitsee täyttääkseen tehtävänsä koko kirjasto- ja informaatiopalvelualan foorumina”

Okon päätoimittajuuden aikana lehdelle luotiin ajatusmalli kirjoittajuudesta, joka lepää erityisesti esille nousevien tutkijoiden harteilla. Okkokin näki, että tutkimuksen kansainvälistymisen haaste ajaa senioritutkijat kansainvälisille julkaisumarkkinoille. Hän kuitenkin korosti myös näiden vartuneempien tutkijoiden roolia kansallisessa keskustelussa ja halusi heidänkin julkaisevan alan kotimaisessa lehdessä.

Sen sijaan alan profession käytännössä tutkimus- ja kehittämistoiminta ei vieläkään näyttäydä kovin laajana. Tässä olisi selvitystyön paikka: onko tämä vain harhanäky vai onko todella niin, ettei kirjasto- ja tietopalveluala ole kypsytynyt samassa mielessä professionaaliksi kuin esimerkiksi lääketiede, jossa tutkimuksen ja käytännön yhteyttä tavataan korostaa jatkuvasti. Onko myös niin, että alan keskustelu tapahtuu muilla foorumeilla, lähinnä alan ammattilehdissä. Ja onko tähän syytä Okkoa mukaillen se, että alamme tieteellistyminen on vienyt hakoteille siinä mielessä, että tutkimus ja sen käsittevälineet ovat irronneet käytännöstä niin pitkälle, että näemme alamme ammattilaisetkin ja heidän käytännön työnsä vain objekteina.

Okon haave kansallisesta tutkimuksesta ja Suomen kielen käsittevälineistön kehittämisestä palvelemaan alamme tutkimusta ja käytännön työtä sen sijaan on toteutunut hyvin. Lehti toimii uusien kirjoittajien opettajana ja tieteen tulosten esittämisvälineenä käytännön työssä toimijoille. Tässä kuitenkin on toimituksellisesti kehitettävää: kuinka kehittää uutis- ja katsaustyyppistä juttutarjontaa lehteen. Tässä erityisesti tarvitaan senioritutkijoiden panosta, joilla on parhaat kansainväliset suhteet ja uusin tietämys oman erikoisalansa uusimmista virtauksista.

Kaikkein mielenkiintoisinta Okon päätoimittajuudessa ja hänen toimikaudessaan myös professorina on se murroskausi, jota suomalainen yhteiskunta, tiede-elämä, korkeakoululaitos ja informaatiotutkimus oppialana läpikävivät 1970- ja 1980-luvuilla ja jotka alkoivat muuttua käytännöiksi 1990-luvulta lähtien. Olen koonnut taulukkoon 1. tähän liittyviä näkökulmia, jotka asettuvat mielenkiintoisesti myös oppialasta käytettyjen nimien alle.

Taulukko 1. Alan tutkimukseen ja opetukseen kohdistuneet paineet 1980- ja 1990-luvuilla.

KIRJASTOTIEDE	INFORMATIIKKA	INFORMAATIOTUTKIMUS
-julkisen palvelun ajatus -kirjastolaitos instituutiona -muistiorganisaatio-ajattelu -palvelujen tasa-arvoisuus -kulttuurilaitos ajattelu -virkamies ammattikuva -normatiivinen tieteenihanne	-tieto- ja viestintätekniikan kehitys ja sen tuomat mahdollisuudet -tiede tuotekehityksen välineenä -asiakas/käyttäjänäkökulma -matemaattis-looginen tieteenihanne	-monitieteisyys, tieteidenvälisyys -ala teknologian ja ihmistieteiden välimaastossa -instituutio- ja laitosriippumattomuus; muistifunktio -informaatioyhteiskunta vs. tietoyhteiskunta vs. kulttuurinen yhteiskunta vs. viihdeyhteiskunta -yliopisto ja ammattikorkeakoulu työnjako -kriittisen tieteen mahdollisuuden säilyttäminen, ihmis- ja kulttuuritieteenihanne

Alamme akateemisen alkuvaiheen kehityksessä Suomessa riittää paljon sekä muisteltavaa, pohdittavaa että tutkittavaa. Yhteiskunnassa alettiin nähdä entistä enemmän yliopistolaitos kehittyvän elinkeinoelämän kumppanina, jopa välineenä. Tietoyhteiskuntakehitys toi kaupalliset toimintatavat myös kirjastonomaiseen toimintaan täysin uudella tavalla. Olisi mielenkiintoista tietää, oliko yliopisto ja sen alamme laitokset aktiivisia subjekteja tässä murroksessa vai onko syytä käyttää selityksenä tuleville polville taas kerran ajopuuteoriaa? Tässä jos missä olisi mukava nähdä kunnan oppiriita eli kriittinen keskustelu informaatiotutkimuksesta ja sen merkityksestä suomalaisessa ympäristössä 2000-luvulla. Olemmeko tuotekehitysyksikkö vai vaalimmeko vielä kriittisen ihmistieteen mahdollisuutta ja voiko nämä kaksi näkökulmaa yhdistää joksikin

uudeksi paradigmaksi oppialallemme? Alamme seniorien toivoisi myös muistelevan menneitä, jotta saisimme muistiin mahdollisimman monta näkökulmaa tapahtumiin.

Okko (1994b, 99–100) lopetti pitkän päätoimittajakautensa vuonna 1994 näihin sanoihin, jotka jokainen lehden päätoimittajista voi varmaan allekirjoittaa: ”Olen luopumassa pitkäaikaisesta ja mieluisasta harrastuksesta, nimittäin Kirjastotiede- ja informatiikka –lehden päätoimittajan tehtävästä. ... Päätoimittajan vaivalloisin tehtävä on ollut hankkia riittävä määrä kelvollisia käsikirjoituksia.” Tämä työ jatkuu ja sen jatkajat on esitetty taulukossa 2.

Hyväksytty julkaistavaksi 18.4.2007.

Taulukko 2. Lehden päätoimittajat ja toimitussihteerit (Halttunen 2006, 85.)

Päätoimittaja ja toimikausi	Toimitussihteeri ja toimikausi
Marjatta Okko, 1981–1994	Jussi Tuormaa, 1981–1982
Mirja Iivonen, 1995	Arja-Riitta Haarala, 1983–1984
Hannele Koivunen, 1996	Mirja Iivonen, 1985–1986
Oili Kokkonen, 1997–1998	Riitta Kärki, 1987–1997
Riitta Kärki, 1999	Miia-Johanna Kopra, 1998
Jarmo Saarti 2000–2004	Matleena Oksman, 1999
Kai Halttunen, 2005–	Mikko Pennanen, 2000–

Lähteet

- Halttunen, Kai (2006). 25/3103/7/7 – Pääkirjoitus. *Informaatiotutkimus* 25(4):85.
- Järvelin, Kalervo & Vakkari, Pertti (1981). Kirjastotieteen ja informatiikan tutkimuskohteesta. *Kirjastotiede ja informatiikka* 1(1):65–72.
- Okko, Marjatta (1988a). Yhtenäistiedekäsityksen yhteiset piirteet. *Kirjastotiede ja informatiikka* 8(3):71–72.
- Okko, Marjatta (1981a). Alkutaipaleesta aikakauslehteen. *Kirjastotiede ja informatiikka* 1(1):1–2.
- Okko, Marjatta (1981b): Kirjastotieteen rakenteesta. *Kirjastotiede ja informatiikka* 1(1):3–7.
- Okko, Marjatta (1981c). Tutkimuksen ja käytännön vuorovaikutus. *Kirjastotiede ja informatiikka* 1(3):53.
- Okko, Marjatta (1985). Näkymätön K&I kanava. *Kirjastotiede ja informatiikka* 5(3):61–62.
- Okko, Marjatta (1987). Ihmettelyn aiheita. *Kirjastotiede ja informatiikka* 7(4):95–96.
- Okko, Marjatta (1988b). Informaatiotieteellinen toimikunta? *Kirjastotiede ja informatiikka* 8(4):97–98.
- Okko, Marjatta (1990a). Jospa kaadettaisiin pätkä aita. *Kirjastotiede ja informatiikka* 10(1):1–2.
- Okko, Marjatta (1990b). Ennenaikaisia uhkakuvia. *Kirjastotiede ja informatiikka* 10(3):63–
- Okko, Marjatta (1991). Tieteenalan nimen ongelma. *Kirjastotiede ja informatiikka* 11(4):105–106.
- Okko, Marjatta (1991b). Ensimmäinen kymmenvuotiskausi umpeutuu. *Kirjastotiede ja informatiikka* 11(1):1–2.
- Okko, Marjatta (1992). Huutavan ääni korvessa? *Kirjastotiede ja informatiikka* 12(4):109–110.
- Okko, Marjatta (1994). Tiedonhausta kansalaistaito. *Kirjastotiede ja informatiikka* 14(3):63.
- Okko, Marjatta (1994b). Näkökulmia tieteelliseen toimitustyöhön. *Kirjastotiede ja informatiikka* 14(4):99–100.